

van deze post per eind augustus 1762 f 2.448.330 bedroeg, maar het debet per 1 september f 1.891.080 wat op een verschil van f 557.250 uitkomt. Daarop is direct de afgelopen maand september besloten om twee commissarissen naar Cochín te zenden om onderzoek te doen, maar om deze bevindingen voorlopig geheim te houden. [fol. 79] Immers, er kan niet eerder dan half oktober naar Malabar gevaren worden, zodat deze zaak geheim moet blijven totdat de schepen naar Ceylon vertrekken, opdat de schulden geen kennis van de besluiten zouden krijgen en vervolgens zouden vluchten. Om zoveel mogelijk informatie te verzamelen is de visitateur-generaal en zijn eerste assistent François van Abcouw onder strikte geheimhouding opgedragen daarvoor alles na te gaan wat maar enigszins dienstbaar zou kunnen zijn. Uit hun rapport, gevoegd bij het besluit van 20 augustus 1764, is niet alleen het bovengenoemde verschil van f 557.250 in de restanten gebleken, maar dat de verschillen reeds in het boekjaar 1761/62 waren begonnen. Een notitie van Van Abcouw toonde aan dat de boeken van dat jaar zonder balans zijn afgesloten en geheel opnieuw moeten worden opgesteld. De gouverneur-generaal heeft diverse stukken in deze zaak ingediend en Jan Schreuder heeft aangetoond dat het bestuur in zijn brief van 29 april 1762 heeft opgegeven dat de rekening van Travancore per eind augustus 1761 [fol. 80] een schuld van f 868,- vertoonde, niet-tegenstaande er in de negotieboeken een negatief van f 316.369 stond. Er valt niets anders te concluderen dan dat men het bedrag dat deze posten verschilden, wilde stelen, of op zijn minst de verantwoordelijkheid voor te grote voorschotten wilde ontlopen. Derhalve is besloten commandeur Godefridus Weyerman en hoofdadministrateur Jan Anthony Sweers de Landas te ontslaan en door hun opvolgers koopman en oud-schepen Cornelis Breekpot en koopman François van Abcouw te laten arresteren met inbeslagneming van hun goederen. Weyerman en Sweers de Landas moeten in militair arrest naar Batavia gezonden worden. De verdenking tegen hen is nog toegenomen door de zonder besluit van de raad aan de vorst van Travancore verstrekke aanzienlijke leningen, zodat volgens het geheime besluit van 30 mei 1764 diens schuld per eind augustus 1763 f 657.462,- bedroeg. Mochten zij echter hun onschuld duidelijk kunnen bewijzen, waarvoor het onderzoek uitsluitend aan Breekpot en Van Abcouw is opgedragen, en voldoende borgen kunnen stellen om de Compagnie de schade te vergoeden, [fol. 81] dan kunnen ze met stilstand van gage naar Batavia komen om zich te verantwoorden over de enorme voorschotten en de valse boekhouding. Besluiten betreffende eventuele medeplichtigen zijn te vinden onder 20 augustus 1764, in de kopieën van de instructie en de aparte brief. Daaruit blijkt ook dat de gouverneur-generaal van mening blijft dat deze zaak zo belangrijk is, dat een lid van de Hoge Regering het onderzoek had behoren te doen. Wegens alle omstandigheden, en in overeenstemming met de brief van Heren XVII, werd het bestuur nadrukkelijk bevolen het voorschot aan de vorst van Travancore op f 40.000,- of f 50.000,- te brengen en te houden, de schuld jaarlijks te laten vereffenen, geen voorschotten te geven voordat de vorige zijn afbetaald en niets te verstrekken zonder een beredeneerd besluit van de raad. Daarvan zijn gevallen [fol. 82] die wegens geheimhouding alleen aan de commandeur en hoofdadministrateur zijn toevertrouwd, uitgezonderd.)

Middelerwijl hebben wij de ministers ook gelast om U Wel Edele Hoogachtbare over Ceylon aan te bieden een accurate vertooning van de landen die den Maatschappij langs dese kust in eygendom behooren, van de peeper die er vijf jaaren door elkanderen geslagen is ingezamelt, en welke middelen er tot aanmoediging van de aanqueeking in Compagnies domainen zouden kunnen in 't werk gestelt werden. Waarvan wij ook een afschrift gevordert hebben.

Fol. 82r.

(Betreffende het verzoek van Heren XVII om informatie over de geringe winsten te Malabar in 1760 wordt verwezen naar de generale missive van eind december 1762. Toegevoegd wordt dat de winsten in 1760/61 maar f 252.851 hebben bedragen, het volgende boekjaar f 261.676, en in 1762/63 zijn toegenomen tot f 329.258.

SURAT